

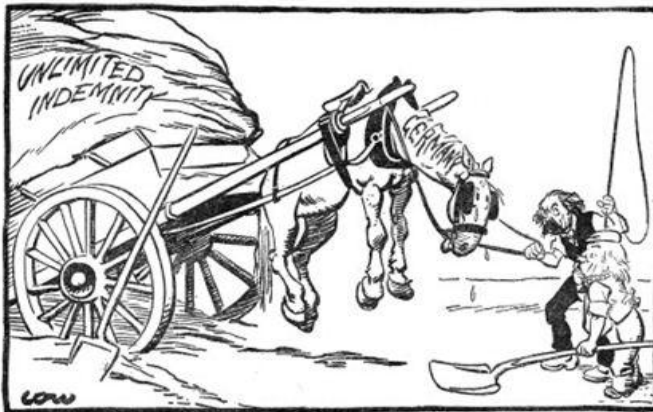
Úkol 1: Versailleský systém a meziválečná Evropa

(Martin Vonášek, Gymnázium Hladnov, Ostrava)

Instrukce pro žáky

1.1 Na základě této karikatury vysvětlete:

- A. význam termínu revizionismus.
- B. jak souvisí termín s pojmem Unlimited Indemnity (neomezené válečné odškodnění)?
- C. jak souvisí termín s obrázkem koně?
- D. které dvě země na karikatuře mluví (viz text pod obrázkem) a co text znamená?

"PERHAPS IT WOULD GEE-UP BETTER IF WE LET IT TOUCH EARTH"

(PŘEKLAD: Asi by se mu jelo lépe, kdyby se mohl dotýkat země.)

EVALUACE A HODNOCENÍ ŽÁKŮ

1.2 Na následující mapě znázorněte a vysvětlete:

- Označte stát, proti kterému je vytvořena tzv. Malá dohoda.
- Vysvětlete šrafované spojení mezi Německem (N) a Velkou Británií (VB) (příčiny a důsledky smlouvy).
- Vysvětlete a vyznačte tzv. rýnský garanční pakt.

Evropský spojenecký systém 1933–1939

Komentář

Komentář autora

Test z dějepisu pro poslední ročník čtyřletého jazykového studia byl koncipován jako práce s obrazovým a mapovým materiálem. V posledním ročníku mají studenti celkem 3 hodiny dějepisu týdně, a proto je zde velký prostor na týmovou nebo individuální práci s primárními i sekundárními prameny z období moderních dějin. Hodinová dotace dějepisu je v tomto typu studia (větší hodinová dotace pro cizí jazyky) rozložena do 3 ročníků - 2 hodiny týdně ve 2. ročníku, 2 hodiny ve 3. ročníku a 3 hodiny ve 4. ročníku.

Během výuky jsme se nejprve zaměřili na obecnou práci s karikaturou a dějepisnou mapou vztahující se k období diplomatických vztahů po první světové válce a k politice appeasementu, revizionismu a reparací Německa. V případě karikatury jsme se učili charakterizovat jednotlivé prvky karikatury, definovat cíle a postoje autora karikatury. Obrazové prvky karikatury jsme následně logicky vztahovali k postojům autora karikatury a formulovali obecnou charakteristiku obrázku - postoje jednotlivých aktérů a celkové vyznění karikatury. V případě dějepisné mapy Evropy v období 1933-1939 jsme se zaměřili na charakteristiku diplomatických vztahů a postojů velmocí. V průběhu hodiny jsme se snažili vytvořit kazuistiku uzavírání mezinárodních dohod se zvláštním ohledem na postavení Československa v rámci těchto dohod před druhou světovou válkou. Mapu jsme dále

EVALUACE A HODNOCENÍ ŽÁKŮ

propojovali s definováním revizionistických postojů států poražených v první světové válce s ohledem na vyznačené mezinárodní smlouvy na mapě.

Test obsahoval jinou karikaturu, než které jsme se věnovali v hodině, ale cíle karikatury byly podobné (reparace Německa a revizionismus). Studenti tak měli aplikovat dovednosti získané během hodiny při analýze jiné karikatury. Dílčí otázky se věnovaly vyobrazeným prvkům a pomocí jednotlivých odpovědí měli studenti dojít k zastřešující formulaci vztahu cílů karikatury a revizionismu. Mapa obsažená v testu byla studentům známa již z předešlé hodiny, a proto byly jednotlivé otázky zaměřeny na ověřování již získaných znalostí. Jedna z otázek byla zaměřena na schopnost vyznačit do mapy události (rýnský garanční pakt), které na mapě znázorněny nebyly a studenti je znali z map jiných.

Vzhledem k obsaženým obrazovým materiálům je důležité zmínit jejich zdroje. V případě karikatury se jedná o online dostupný archiv karikatur ve správě Univerzity v Kentu a mapa je k dispozici v Encyklopedickém atlasu světových dějin.¹ Způsob kladení otázek může být značně variabilní - např. lze motivovat studenty k samostatnému překladu anglických popisků/textu, nebo je studentům rovnou přeložit a určovat tak časovou náročnost otázky. Součástí testu by samozřejmě mohla být i samostatná tvorba karikatury/mapy na podobné nebo jiné téma a umožnit tak studentům zapojit výtvarné dovednosti a smysl pro koncepci. V případě mapy je dobré pamatovat na alespoň základní čitelnost, popřípadě dát studentům mapu v elektronické podobě (možnost přibližování mapy). V testu je celkem dobře vidět několik nedostatků. Zaměření otázek na faktografické znalosti a na komplexnější charakteristiku vždy vede k jinému časovému rozsahu testu (obtížnosti) a určité disproporcii v hodnocení. Jak hodnotit jen základní/faktografický popis karikatury v kontrastu ke studentům, kteří karikaturu nebo mapu analyzují mnohem strukturovaněji? Většinou je dobré hodnocení testu rozdělit na dvě známky nebo na známku za základní popis a formativnější verbální hodnocení komplexnější analýzy.

Komentář didaktika

Zdánlivě jednoduchý úkol zaměřený na interpretaci obrázku je spojen s velkou sumou faktografických znalostí. Netestujeme jen kompetence k analýze historického pramene (dovednosti), ale zároveň znalosti faktografické (Versailleský systém) i procedurální (souvislosti mezi historickými událostmi). Interpretační úkol tedy není jen „třešničkou na dortu“ poté, co otestujeme základní fakta, ale umožňuje ověřovat znalost faktů daleko širěji a efektivněji než u klasických testů zaměřených na reprodukci faktografie.

Druhý úkol nemá tak široký analytický potenciál jako ten první. Z úkolů vztahujících se k mapě se nejvíce interpretaci blíží úkol v bodě a. Úkoly b, c mají jen slabou (b), resp. žádnou (c) vazbu k mapě, lze je položit i bez mapového podkladu.

Tipy a doporučení: Vymezil rozsah požadované odpovědi (např. 30-50 slov), u úlohy s mapou bych zadal jen úkol a, ověření ostatních paktů bych nedával do souvislosti s interpretací mapy.

¹ British cartoon archive: David Low. : "Perhaps it would gee-up better if we let it touch earth." [online]. [cit. dne 11. 4. 2017]. Dostupné z: <https://archive.cartoons.ac.uk/Record.aspx?src=CalmView.Catalog&id=LSE6501&pos=7>

KINDER, Hermann – HILGERMANN, Werner: Encyklopedický atlas světových dějin: mapy a chronologický přehled. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1998.